

Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları

Editör: Behçet ORAL

7. Baskı

Editör: Prof. Dr. Behçet ORAL

ÖĞRENME ÖĞRETME KURAM ve YAKLAŞIMLARI

ISBN 978-605-364-182-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Eylül 2011, Ankara

7. Baskı: Şubat 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.

İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Bu kitap, Eğitim Fakülteleri ve dışarıdan öğretmenlik meslek bilgisi (formasyon) programına devam eden öğrenciler için bir kaynak kitap olarak hazırlanmıştır. Bu kitap, halihazırda öğretmenlik yapanlar için de bir başvuru kaynağı niteliği taşımaktadır.

Kitabın yararlı olması için ekip olarak çok gayret gösterdiğimizi belirtmek isterim. Hemen hemen bütün bölümlerde içerik çeşitli resim, grafik, şema ve örneklerle desteklenmeye çalışıldı. Bu açıdan bakıldığında kitabın okuyucuyu sıkmayacağını söyleyebilirim.

Kitap beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrenme-öğretme ile ilgili **temel kavramlar**, ikinci bölümde **öğrenme kuramları ve eğitime yansımaları**, üçüncü bölümde **öğrenme stratejileri ve stilleri**, dördüncü bölümde **öğrenme-öğretme strateji ve modelleri** ve beşinci bölümde ise **öğrenme-öğretmede yeni yönelimler** yer almaktadır.

Kitabın hazırlanması yaklaşık bir yıl sürdü. Aslında kitabın ortaya çıkmasında katkı sağlayan meslektaşlarımın yıllarının birikimi dikkate alındığında bir yıl demek yeterli olmaz. Çünkü meslektaşlarım yıllarca edindikleri birikimlerini süzerek kitaba yansıtmışlardır.

Değerli meslektaşlarım, yoğunluklarına rağmen hiçbir önerimize hayır demeden, bir yıl boyunca fedakârca çaba gösterdiler. Bu nedenle emeği geçen bütün meslektaşlarıma teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Yine kitabın bir an önce tamamlanması için en az bizim kadar gayret gösteren başta Servet SARIKAYA ve PEGEM AKADEMİ'nin bütün çalışanlarına, kitaba katkı sağlayan meslektaşlarım adına teşekkür ederim.

Son olarak yetişmemizde emeği geçen bütün hocalarımıza da sonsuz teşekkür ederim.

Kitabın yazılış amacına hizmet etmesi dileğiyle...

Prof. Dr. Behçet ORAL

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editör: Prof. Dr. Behçet ORAL

Bölüm 1: Öğrenme-Öğretme Kuram ve Yaklaşımları ile İlgili Temel Kavramlar

Doç. Dr. Taha YAZAR - *Dicle Üniversitesi*

Doç. Dr. Kasım KARATAŞ - *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi*

Bölüm 2: Öğrenme Kuramları ve Eğitime Yansımaları

2.1. Davranışçı Öğrenme Kuramları

Doç. Dr. Yaşar BARUT - *Ondokuz Mayıs Üniversitesi*

2.2. Bitişiklik Kuramları ve Eğitime Yansımaları

Prof. Dr. İsa KORKMAZ - *Necmettin Erbakan Üniversitesi*

2.3. Bağlaşımcılık ve Edimsel Koşullanma

Prof. Dr. Bayram AŞILIOĞLU - *Dicle Üniversitesi*

Prof. Dr. Mehmet MURAT - *Gaziantep Üniversitesi*

Uzm. Ramazan DEMİR - *Nurten Öztürk Ortaokulu*

2.4. Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı

Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN - *Anadolu Üniversitesi*

2.5. Gestalt Kuramı

Doç. Dr. Yıldız ÖZTAN ULUSOY - *Kocaeli Üniversitesi*

2.6. Bilgiyi İşleme Kuramı ve Eğitime Yansımaları

Doç. Dr. Yıldız ÖZTAN ULUSOY - *Kocaeli Üniversitesi*

2.7. Nörofizyolojik Kuram (D. Olding Hebb)

Doç. Dr. Arzu TAŞDELEN KARÇKAY - *Akdeniz Üniversitesi*

Öğr. Gör. Seydi AKTUĞ - *Uşak Üniversitesi*

Bölüm 3: Öğrenme Stratejileri ve Stilleri

3.1. Öğrenme Stratejileri ve İlgili Sınıflamalar

Prof. Dr. Tahsin İLHAN - *Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi*

3.2. Öğrenme Stilleri ve Öğrenme Stili Modelleri

Prof. Dr. Behçet ORAL - *Dicle Üniversitesi*

Öğr. Gör. Yunus AVANOĞLU - *Dicle Üniversitesi*

Bölüm 4: Öğrenme-Öğretme Stratejileri ve Modelleri**4.1. Öğretim Stratejileri**

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ŞAHAN - *Balıkesir Üniversitesi*

Doç. Dr. Nihat UYANGÖR - *Balıkesir Üniversitesi*

Prof. Dr. Sonnur IŞITAN - *Balıkesir Üniversitesi*

4.2. Öğretme-Öğrenme Modelleri "Grupla Öğrenme Modelleri" (Carroll, Bloom, Slavin, Gagne)

Prof. Dr. Murat GÖKALP - *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi*

"Bireysel Öğretme Modelleri" Bireyselleştirilmiş Öğretim Modeli (Keller)

Prof. Dr. Erdoğan KÖSE - *Akdeniz Üniversitesi*

Programlı Öğretim Modeli

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU - *Atatürk Üniversitesi*

Bilgisayar Destekli Öğretim Modeli

Prof. Dr. Kerim GÜNDOĞDU - *Aydın Adnan Menderes Üniversitesi*

Doç. Dr. Ceyhun OZAN - *Atatürk Üniversitesi*

Bölüm 5: Öğrenme-Öğretmede Yeni Yönelimler**5.1. Çoklu Zekâ Kuramı****5.2. Yapılandırmacılık**

Prof. Dr. Orhan AKINOĞLU - *Marmara Üniversitesi*

5.3. Beyin Temelli Öğrenme**5.4. Probleme Dayalı Öğrenme**

Prof. Dr. Ahmet ÇOBAN - *Dicle Üniversitesi*

5.5. İşbirlikli Öğrenme**5.6. Proje Tabanlı Öğrenme****5.7. Öykü Tabanlı Öğrenme****5.8. Senaryo Tabanlı Öğrenme**

Prof. Dr. Zühal ÇUBUKÇU - *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*

5.9. Kuantum Öğrenme

Prof. Dr. Behçet ORAL - *Dicle Üniversitesi*

Dr. Öğr. Üyesi Tuncay ARDIÇ - *Dicle Üniversitesi*

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME KURAM VE YAKLAŞIMLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Öğrenme.....	3
Öğrenme Malzemesi ile İlgili Faktörler.....	19
Öğrenme Stratejisi ile İlgili Faktörler	21
Öğretme.....	22
Kuram/Teori.....	27
Yaklaşım.....	29
Özet	30
Kaynakça.....	33
Değerlendirme Soruları.....	41

2. BÖLÜM

ÖĞRENME KURAMLARI VE EĞİTİME YANSIMALARI

2.1. BÖLÜM ÖĞRENME KURAMLARI	45
Davranışçı Öğrenme Kuramları.....	49
Watson'un Klasik Koşullaması	53
Özet	58
Kaynakça	60
Değerlendirme Soruları.....	61
2.2. BÖLÜM BİTİŞİKLİK KURAMLARI VE EĞİTİME YANSIMALARI (JOHN BROADUS WATSON, EDWIN RAY GUTHRIE)	69
John Broadus Watson (1878-1958).....	71
Edwin Ray Guthrie (1886-1959)	74
Özet	78
Kaynakça	79
Değerlendirme Soruları.....	80
2.3. BÖLÜM BAĞLAŞIMCILIK VE EDİMSSEL KOŞULLANMA	83
Bağlaşımıcılık (Edward Lee Thorndike).....	85
Edimsel Koşullanma (Burrhus Frederic Skinner)	89

Özet	104
Kaynakça	105
Değerlendirme Soruları.....	109
2.4. BÖLÜM SOSYAL BİLİŞSEL ÖĞRENME KURAMI	111
Giriş.....	113
Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramı	113
İşaret – Gestalt Öğrenme Kuramı	132
Özet	138
Kaynakça	143
Değerlendirme Soruları.....	147
2.5. BÖLÜM GESTALT KURAMI	153
Gestalt Kuramı.....	155
Gestalt Kuramında Algılama	156
Beyin ve Yaşantı Kazanma	161
Davranışın Belirleyicileri: Coğrafi Çevre ve Davranışsal Çevre	162
İçgörüsöl (Kavrama Yoluyla) Öğrenme ve Problem Çözme.....	162
Üretici Düşünme	165
Yaşam Alanı	167
Gestalt Psikoloji ve Öğrenme	169
Özet	171
Kaynakça	172
Değerlendirme Soruları.....	174
2.6. BÖLÜM BİLGİYİ İŞLEME KURAMI VE EĞİTİME YANSIMALARI.....	179
Bellek Türleri.....	184
Bilişsel Süreçler	190
Bilgiyi Geri Getirme Yolları	195
Unutma (Geri Getirme Başarısızlığı)	196
Yürütücü Süreçler/ Bilişi Yönetme.....	199
Yürütücü Kontrol (Executive Control).....	200
Bilgiyi İşleme Modeline Göre Öğretimin Düzenlenmesinde Dikkat Edilecek Noktalar	201
Özet	201
Kaynakça	203
Değerlendirme Soruları.....	205

2.7. BÖLÜM NÖROFİZYOLOJİK KURAM (D. OLDING HEBB).....	209
Nörofizyolojik Öğrenme Kuramı	212
Öğrenmenin Fizyolojik Temelleri	213
Hebb'in Nörofizyolojik Öğrenme Kuramı	222
Öğrenmenin Nörofizyolojisi.....	226
Özet	235
Kaynakça	237
Değerlendirme Soruları.....	239

3. BÖLÜM

ÖĞRENME STRATEJİLERİ VE STİLLERİ

3.1. BÖLÜM ÖĞRENME STRATEJİLERİ VE İLGİLİ SINIFLAMALAR	249
Giriş.....	251
Öğrenme Stratejileri.....	251
Öğrenme Stratejilerinin Sınıflandırılması	255
Öğrenme Stratejilerinin Öğretimi.....	264
Özet	267
Kaynakça	269
Değerlendirme Soruları.....	272
3.2. BÖLÜM ÖĞRENME STİLLERİ VE ÖĞRENME STİLİ MODELLERİ	279
Giriş.....	280
Öğrenme Stili Modelleri.....	281
Öğrenme Stilleri ve Öğretim Ortamı	296
Özet	302
Kaynakça	304
Değerlendirme Soruları.....	307

4. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME STRATEJİLERİ VE MODELLERİ

4.1. BÖLÜM ÖĞRETİM STRATEJİLERİ	315
Öğretim Stratejisi Nedir?.....	317
Sunuş Yoluyla Öğretim	320
Buluş Yoluyla Öğretim.....	330
Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim	342

Özet	351
Kaynakça	353
Değerlendirme Soruları.....	357
4.2. BÖLÜM ÖĞRETME-ÖĞRENME MODELLERİ "GRUPLA ÖĞRETME MODELLERİ" (CARROLL, BLOOM, SLAVIN, GAGNE)	365
Okulda Öğrenme Modeli	368
Tam Öğrenme Modeli	371
Etkili Öğretim Modeli	380
Öğretim Etkinlikleri Modeli	383
Gagné'ye Göre Öğrenme Türleri	388
Gagné'ye Göre Öğrenme Ürünleri (Hiyerarşisi)	389
Özet	391
Kaynakça	393
Değerlendirme Soruları.....	394
"BİREYSEL ÖĞRETME MODELLERİ" BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM MODELİ (KELLER)	
Bireysel Öğretim Teknikleri.....	401
Bireyselleştirilmiş Öğretim (Keller Planı).....	403
Bireyselleştirilmiş Öğretim Tekniğinin Yararları ve Sınırlılıkları	408
Diğer Bireysel Öğretim Teknikleri.....	410
Özet	411
Kaynakça	412
Değerlendirme Soruları.....	414
PROGRAMLI ÖĞRETİM MODELİ	417
Programlı Öğretimin Temelleri.....	419
Programlı Öğretim Modelleri.....	423
Programlı Öğretim Materyalinin Hazırlanması	427
Programlı Öğretimin Yararları ve Sınırlılıkları	428
Özet	429
Kaynakça	430
Değerlendirme Soruları.....	434
BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM MODELİ.....	435
Bilgisayar Destekli Öğretim Modeli	437
Bilgisayar Destekli Öğretimin Öğeleri	439
Bilgisayar Destekli Öğretimin Amaçları	441
Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları	442

Bilgisayar Destekli Öğretimin Sınırlılıkları	445
Bilgisayar Destekli Öğretim Yazılımları	447
Özet	457
Kaynakça	459
Değerlendirme Soruları.....	462

5. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETMEDE YENİ YÖNELİMLER

5.1. BÖLÜM ÇOKLU ZEKÂ KURAMI	467
Çoklu/Çok Boyutlu Zekâ Kuramı.....	468
Çoklu Zekâ Alanları ve Temel Özellikleri.....	469
Çoklu Zekâ Alanları ve Eğitim Uygulamalarında Dikkat Edilecek Noktalar	470
Çoklu Zekâyı Sınıfta Uygulama Yaklaşımları.....	471
Çoklu Zekâyı Eğitim Uygulamalarında Değerlendirme	472
Çoklu Zekâ Alanları, Eğitim Uygulamaları ve Değerlendirme.....	473
Özet	476
Kaynakça	478
Değerlendirme Soruları.....	480
5.2. BÖLÜM YAPILANDIRMACILIK.....	485
Yapılandırmacı Öğrenme Kuramı.....	486
Yapılandırmacı Yaklaşım Türleri.....	488
Yapılandırmacı Öğrenmenin Temel İlkeleri	490
Yapılandırmacı Eğitim Ortamlarında Öğrencinin Rolü	492
Yapılandırmacı Eğitim Ortamlarında Öğretmenin Rolü.....	494
Yapılandırmacı Yaklaşımı Sınıfta Uygulama	497
Yapılandırmacı Eğitim Ortamlarında Değerlendirme	499
Özet	500
Kaynakça	501
Değerlendirme Soruları.....	503
5.3. BÖLÜM BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME	505
Giriş.....	507
Tarihsel Süreç.....	507
Beynin Yapısı	507
Beyin ve Öğrenme.....	510
Beyin Temelli Öğrenmenin Tanımı	511
Beyin Temelli Öğrenme Süreci.....	512

Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımı ile Diğer Yaklaşımlar Arasındaki İlişki	513
Beyin Temelli Öğrenmenin Amacı	517
Beyin Temelli Öğrenme İlkeleri ve Eğitim-Öğretim Sürecine Yansımaları	517
Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımının Uygulanmasında Dikkat Edilmesi Gerekenler	524
Beyin Temelli Öğrenme ve Sınıf Ortamı.....	528
Beyin Temelli Öğrenme Yaklaşımından Yararlanacak Öğretmenlere Öneriler	528
Özet	531
Kaynakça	534
Değerlendirme Soruları.....	540
5.4. BÖLÜM PROBLEME DAYALI ÖĞRENME.....	545
Giriş.....	547
Tanım	547
Problem Çözme İle Probleme Dayalı Öğrenme Arasındaki Fark	549
Süreç.....	550
Probleme Dayalı Öğrenmenin Geleneksel Öğrenmeden Farkı	554
Probleme Dayalı Öğrenmenin Boyutları	557
Değerlendirme.....	566
Yararları	568
Sınırlılıkları	570
Rehber İlkeleri	572
Özet	574
Kaynakça	576
Değerlendirme Soruları.....	579
5.5. BÖLÜM İŞBİRLİKLİ ÖĞRENME.....	581
Giriş	582
İşbirlikli Öğrenme.....	583
Özet	592
Kaynakça	594
Değerlendirme Soruları.....	596
5.6. BÖLÜM PROJE TABANLI ÖĞRENME.....	599
Proje Tabanlı Öğrenme	600
Özet	607
Kaynakça	609
Değerlendirme Soruları.....	610

5.7. BÖLÜM ÖYKÜ TABANLI ÖĞRENME.....	613
Öykü Tabanlı Öğrenme	614
Özet	620
Kaynakça	620
Değerlendirme Soruları.....	621
5.8. BÖLÜM SENARYO TABANLI ÖĞRENME.....	623
Senaryo Tabanlı Öğrenme	624
Özet	629
Kaynakça	629
Değerlendirme Soruları.....	630
5.9. BÖLÜM KUANTUM ÖĞRENME.....	633
Giriş.....	634
Kuantum Teorisi	635
Kuantum Öğrenme	639
Özet	652
Kaynakça	654
Değerlendirme Soruları.....	659
Yazarlar Hakkında.....	663

1. BÖLÜM

ÖĞRENME-ÖĞRETME KURAM VE YAKLAŞIMLARI İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

Doç. Dr. Taha YAZAR, Dicle Üniversitesi

Doç. Dr. Kasım KARATAŞ, Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümün sonunda;

- Öğrenme ile ilgili kavramları tanımlayabilecek,
- Öğrenmeyi etkileyen faktörleri açıklayabilecek,
- Öğrenmeyi etkileyen faktörlerin sınıflandırabilecek,
- Öğretme kavramının tanımını yapabilecek,
- Öğretme kavramının bileşenlerini tanımlayabilecek,
- Öğrenme – öğretme sürecinde etkili olan faktörleri kavrayabilecek,
- Öğrenme ve öğretmeye ilişkin temel kavramları analiz edebilecek,
- Kuramı tanımlayabilecek,
- Kuramı ortaya çıkaran süreci kavrayabilecek,
- Yaklaşımı açıklayabilecek,
- Yaklaşım ile kuram kavramları arasında farkı tartışabileceksiniz.

İçindekiler

Öğrenme – Öğretme Kuram ve Yaklaşımları ile İlgili Temel Kavramlar

- Öğrenme
- Davranış
- Öğrenmeyi Etkileyen Faktörler
- Öğrenenle İlgili Faktörler
- Öğretme
- Öğrenme – Öğretme İlkeleri
- Öğretim
- Öğretme Kuramları
- Öğretim Stratejileri
- Öğretmen
- Kuram (Teori)
- Yaklaşım
- Özet
- Değerlendirme Soruları
- Kaynakça